

Lilium japonicum.

Foto: förf.

Lilium princeps G. C. Creelman.

Foto: förf.

Svårigheterna vid dess odling äro tyvärr många. De från Japan importerade lökarna, som vid nyårstiden i otroliga mängder säljas jorden runt, äro vid ankomsten ofta i dåligt skick, och även lökar, som till synes äro fullt friska, kunna ändock vara angripna av en sjukdom, som efter något år ödelägger dem. *L. auratum* bör därför alltid förkultiveras i kruka och endast de lökar utplanteras, som efter ett år visa sig friska. Man får vara nöjd, om man på detta sätt av 50 importerade lökar erhåller ett dussin, som duger att plantera ut.

L. auratum bör hos oss planteras på varmest möjliga plats, i full sol samt i jord som är fri från kalk. Dräneringen skall vara skarp, och jorden måste på ytan ovillkorligen hållas lucker och fuktig. I fet trädgårdsjord blir denna lilja ej gammal; lätt lövjord passar den bättre. Förf. har odlat den på olika sätt och anger nedan en plantering, som givit mycket gott resultat. Kan en sådan bädd ordnas i slutning är detta för dräneringens skull desto bättre. Den planteras med ett bottenläggnings exempelvis av *Campanula carpatica*.

L. auratum är en av de senaste liljorna, den blommar allt efter sommarens beskaffenhet från slutet av augusti till början av oktober. Frost skadar ej lökarna, men de ruttna lätt under våta vintrar. En vintertäckning av tegelpannor, bräder eller annat, som håller jorden torr, är därför av stort värde.

På grund av den sena blomningen kan *L. auratum* hos oss ej sätta moget frö. Importerat frö gror sällan förrän andra året efter sådden, men fröplantorna växa sedan vil-

ligt, och den som har tålamod gör klokt i att på detta sätt skaffa sig en stam av friska lökar.

Av *L. auratum* finnes ett antal former, bland vilka den viktigaste är *L. auratum platyphyllum*. Denna har bredare stjälkblad samt ännu större blommor än huvudformen, men dess egentliga förtjänst ligger däri, att lökarna äro avsevärt friskare.

De vackraste formerna äro *L. auratum pictum* och *rubrovittatum*, i vilka det gula bandet mot spetsen övergår i rött; de äro emellertid svårare att odla än huvudformen. Ännu vanskeligare äro albinoformerna, som knappast lämpa sig annat än för odling i kruka.

L. auratum Crimson Queen är en under de sista åren i Japan uppdragen ny form, vilken med all säkerhet är en hybrid med *L. speciosum*, och som i exotisk prakt överträffar varje annan lilja. Blommorna ha samma form som *L. auratum* men äro något mindre. Det gula bandet hos *L. auratum* saknas, och varje kronblad är i stället efter mitten djupt purpurrött, vilken färg utåt förtonas, så att endast de vågiga kanterna av blombladen äro vita. Härtill kommer en rikedom av purpursvarta punkter och stänk, som ge blomman en fantastiskt rik interiör, ytterligare framhävd genom kontrasten mot blommans yttre, vars gulvita färg med skär förtoning föga skiljer sig från den vanliga formen av *L. auratum*. Denna lilja kan odlas i det fria, men risken att förlora den en regnig vinter är allt för stor.

L. Brownii. Bland de kinesiska liljorna finnes en grupp stundom kallad trumpetblommade ädelliljor, för vilka *L. Brownii* kan betraktas som typen och dit bl. a. även

Foto: förf.

Lilium speciosum punctatum.

L. Brownii, sådan den ovan beskrivits, har helt och hållet präglats av en kulturlilja. Denna s. k. äkta L. Brownii odlas numera för avsalu huvudsakligen i Holland, och om de ursprungliga lökarna är ingenting känt. I Kina odlas emellertid allmänt en helt snarlik, där vildväxande lilja kallad L. Brownii colchesterei, vilken är ganska variabel, och den äkta L. Brownii är sannolikt antingen en variant av denna inhemska kinesiska trumpetlilja eller kanske snarare en hybrid därav. En god form av den kinesiska liljan är L. Brownii colchesterei lintanense med gult i svalget. L. centifolium. Det botaniskt riktiga namnet på denna lilja anses vara L. leucanthum chloraster, men den beskrives här under sitt äldre i handeln ännu använda namn. Det är i god utveckling den mest högväxta av de hos oss hårdiga trumpetliljorna med en upp till 2,5 meter hög stängel rätt besatt med blad; därav namnet »den hundrabladiga liljan». Också blommorna äro många, 10—15 i spiran, snarlika den nyss beskrivna L. Brownii lintanense, men genom sitt antal och genom hela liljans stäliga växt av en långt imposantare verkan. L. centifolium kan odlas hos oss, men den tillhör de svårare liljorna. Bäst drages den upp av frö inomhus, och planterarna övervintras de tre första åren frostfritt. Därefter utplanteras lökarna i en blandning av god, kalkhaltig mulla,

Foto: förf.

Lilium regale.

räknas L. regale, L. sargentiae, L. centifolium och L. princeps. Det är liljor med en lång, mer eller mindre öppen, regelbundet trumpetformad kalk, invändigt antingen rent vita eller vita med gult svalg. Utvändigt hava blomorna en brunaktig eller vinröd, ibland också grönaktig skuggning. Den som en gång sett en väl utvecklad L. Brownii, förstår varför dessa liljor kallas ädeliljor. Det är en den mest formfulländade lilja, invändigt bländande pärlmorvit, utvändigt chokladbrun med en skarpt markerad vit kant runt de breda kronbladen. Blommorna äro i regel enstaka eller parvis, ibland också tre, sällan fyra. Växten är ej särskilt stark — stängeln blir knappt meterhög — men frodig med svartaktig stam och djupt mörkgröna stjälkblad. En enda olägenhet har denna lilja, och det är att lukten ej är tillräckande; ute är den föga märkbar, men av skurna blommor i rum utveckla en unken lukt, som hindrar L. Brownii från att få den användning, vartill den eljest vore självskriven i blomsterhandeln. Odlingen kräver omtanke, men kan ej kallas svår. Lökarna sättas djupt, c:a 20 cm. i en blandning av god lövjord och god, lätt trädgårdsjord tillslätt med sand eller grus. Dräneringen måste vara skarp, och läget bör vara något skyddat mot middagsolen.

Lilium tenuifolium (= *pumilum*).

Foto: förf.

lövjord och grus i full sol eller halvskugga med iakttagande av alla de försiktighetsmått rörande dränering och skydd mot vinterregn, som kunna utfunderas.

Huruvida den har blommat i Sverige är förf. obekant; mina 6 år gamla, från frö uppdragna lökar ha ännu ej gjort det, men kanske göra de det till sommaren!

L. cernuum. Från Mandschuriet och Korea härstammar denna lilja, vars blommor något erinra om den vanliga *L. Martagon*, men ha en starkare och renare lilafärg. Växtsättet är dock helt annorlunda, spensligt och graciöst, och de tätt sittande stjälkbladen äro smala, nästan gräslika.

Det är ej någon mera iögonenfallande lilja, men intressant genom sin ovanliga färg och mycket lättodlad. Lökar sätts c:a 10 cm. djupt i lätt, ordinär trädgårdjord i full sol. Det är en tacksam lilja att draga upp av frö, då den både gror lätt och på jämförelsevis kort tid blir blombar.

L. concolor är en av de mest småväxta bland liljorna. Fotshög med spenslig och fåbladig stängel har den uppåtriktade, stjärnformiga blommor c:a 5 cm. i diameter, merendels av en klart korallröd färg. Denna i Kina och Korea vildväxande lilja har emellertid åtskilliga varianter bland vilka även gula blommor förekomma.

Bättre än huvudarten är den hos oss ej så sällan odlade *L. concolor pulchellum*, vars gula form är var. *coridion*,

och vackrast bland alla är den mera högväxta röda *L. concolor Dropmore*.

Också denna lilja är lättodlad; den sätter rikligt med frö och förökas på detta sätt snabbt. Sol, lätt jord och en smula fuktighet är vad den behöver; planteringsdjupet är c:a 5 cm. Genom sin klara färg gör den trots sin litenhet god effekt.

L. dauricum är i Mongoliet och östra Sibirien ett motstycke till den europeiska *L. bulbiferum*, från vilken den skiljer sig genom slankare stängel utan groddlökar samt genom något mindre men rödare blommor. Den största olikheten finnes emellertid hos lökarna, vars fjäll äro små, nästan grynlika och som snabbt förökas genom sidolökar.

I sin vilda form är denna lilja varken mer eller mindre förtjänt av odling än *L. bulbiferum*; den planteras i full sol i lätt jord med c:a 7 cm. jord över lökarna.

Det är denna lilja, som genom olika korsningar givit upphov till de många japanska kulturlijor, som bruka sammanföras under namnet *L. elegans* och varom mera nedan.

Som rena variationer av *L. dauricum* pläga emellertid, med vald rätt är svårt att säga, följande gulblommade former betecknas. *L. dauricum luteum*, ansedd som den vackraste liljan av denna typ, lågväxt, med klart solgula blommor av lång varaktighet. Den fordrar lätt, god jord, sol och stark dränering och är en lämplig lilja för klippträdgården. Två starkväxande gula former äro *L. dauricum pardinum*, som är tät punkterad och *L. dauricum Wilsonii* med mera rengula blommor; båda äro lättodlade men behöva näringsrik jord. En lågväxt orangegul form är *venustum*.

L. Davidii hör till den svårbestämbara grupp kinesiska liljor av martagontyp med orangefärgade, hängande blommor i spiror dit även *L. Maximowiczii*, *L. sutchuenense* och *L. Willmottiae* räknas. Att skilja dem och deras varianter åt är inte lätt, och sedan numera även korsningar mellan dem börjat utföras, kan man snart emotse en lika blandad klass hybrida trädgårdsliljor av denna typ, som *L. elegans* och *L. umbellatum* representera bland de upprättblommande liljorna.

Det torde vara lämpligast att här i ett sammanhang söka ange de mera märkbara olikheterna mellan de som rena arter ansedda typerna av dessa fyra liljor. *L. Maximowiczii* är bland dem den mest avvikande. Den har grov stängel, ofta starkt ullhårig, jämförelsevis breda stjälkblad och liknar något en högre *L. tigrinum* utan groddlökar. *L. Willmottiae* däremot har en mycket vek och tunn, glatt stängel med smala stjälkblad, så vek att den kräver stöd. Mellan dessa båda ligger *L. sutchuenense* och *Davidii*, vilka kunna vara *L. Willmottiae* nog så lika, men gärna ha starkare stängel och blommorna i mindre regelbundet byggd spira. I de former av dem som förf. odlar har *L. sutchuenense* en rätt smal men stark stängel, som växer upp direkt från löken, hos *L. Davidii* däremot kryper den först en lång bit horisontellt under jordytan och är där rikligt besatt med groddlökar; denna senare lilja kan därigenom rent av utveckla sig till ett verkligt ogräs. Den mera upprätta formen *L. Davidii macranthum* har icke samma olägenhet.

L. Davidii planteras 15 cm. djupt i full sol i en kom-

Foto: förf.

Lilium Bolanderi och *philadelphicum*.

post, som innehåller mycket lövjord; den är hårdig och lättodlad men av de nämnda fyra liljorna nog den minst

odlingsvärd.

Lökarna av många liljor utgöra i Kina omtyckta födoämnen och kultiveras därför i stor mängd. Detta gäller även en del av de ovanstående, och det är då endast naturligt att mellanformer uppstår, som kunna vara mer eller mindre obestämbara.

L. distichum. En sällsynt lilja snarlik den mera vanliga *L. medeoloides* och utan några egenskaper, som kunna göra den mera allmänt omtyckt. På skuggiga platser i ren torv- eller lövjord rivs den väl och kan där göra nog så god effekt; det är ju inte många liljor, som kunna odlas på sådana ställen. De små lökarna planteras c:a 8 cm. djupt.

L. Duchartrei. Av denna lilja har förf. erfarenhet endast om den form som kallas *L. Duchartrei* Farrei och som är en av de älskvärdaste bland liljorna av marrafontyp. Blommorna äro av den vanliga krokilliljans storlek och form, men långt mera förfina. Blombladen äro rent snö- eller marmorvita, mer eller mindre tätt stänkta med små purpurvarta punkter och hava ibland också en rödaktig förtoning inåt; i huvudformen är denna röda skuggning starkare. Stänglarna äro 1/2 å 1.20 m. höga och blommorna antingen enstaka eller upp till ett dusin berende på lökarnas ålder. Dofren är fin, en smula kryddad.

Härstammade från högt belagna bergstrakter är denna lilja allt igenom vinterhårdig; även i jordytan sittande, oskyddade lökar uthärda våra vintrar omväxlande frost

och rö. Odlad på rätt plats är *L. Duchartrei* Farrei en synnerligen tacksam lilja. Den kan emellertid ej fördraga torr, hård, sandig jord utan fordrar en tämligen fuktig, lös och ljucker löv- eller torvjord samt halvsugga. Stänglarna växa ej upp direkt från löken utan krypa liksom hos *L. Davidii* först horisontellt under jordytan ofta så långt som 30 å 40 cm, och dessa underjordiska delar utveckla närligt med små stamlökar. På detta sätt förökar sig *L. Duchartrei* Farrei fort; en enda lök kan på några få år ge upphov till en hel koloni blommande plantor, och denna lilja är därför en av de bästa art halvt förvilda. Lökarna blomma redan som helt små, de planteras c:a 10 cm. djupt. Blomningen sker i juli.

L. elegans. De hybrida japanska kulturliljor, som pläga sammanföras under namnet *L. elegans* tillhöra samma typ av uppåtriktade, öppet skållformiga blomkalkar i färger av orange, rött och gult. Man finner dem också ofta under benämningen *L. Thunbergianum* eller *L. dauricum* subsp. *Thunbergianum*, ibland direkt under *L. dauricum*. Denna sistnämnda lilja, vilken förut är beskriven, ingår i vart fall som en huvudbeståndsdel i de flesta former av *L. elegans*. Andra liljor, som bidragit till dess uppkomst, äro *L. concolor* samt troligen även den europaiska *L. aurantiacum*, den senare antingen direkt eller via former av *L. um-*

L. elegans' olika former kunna alltså ha en nog så blandad härstamning, och det är som förut nämnts ofta nog

Lilium canadense.

Foto: förf.

omöjligt att skilja dem från *L. umbellatum*. Till *L. elegans* hänföres emellertid främst de mera lågväxta och spensliga former från Japan, vars växtsätt ofta är påverkat av *L. concolor*, och som i dessa avseenden väl skilja sig från de högväxta och mera robusta *umbellatum*-formerna, där inflytandet av *L. aurantiacum* gärna dominerar.

Som typiska *elegans*-former kunna bl. a. betecknas: *atrosanguineum*, helt låg, röd; *Orange Queen*, något högre, orange utan fläckar; *Peter Barr*, gul, punkterad med purpur; *venustum macranthum*, orange förtonad med rött, sen. Det finnes f. ö. en stor mängd namnformer ofta nog så lika att de knappt kunna särskiljas.

Odlingen sker som hos *L. umbellatum*, men jordmånen kan gärna vara jämförelsevis lätt och bör ej vara torr.

L. Formosanum »Pricei» är en lågväxt men storblommig lilja av longiflorumtyp. Blommorna hava emellertid en mera långsträckt trumpetform och äro ej rent vita utan ha utvändigt en brunröd skuggning. Stjälkbladen äro långa och smala.

Härstammande från de högre bergstrakterna på Formosa är denna lilja vinterhärdig hos oss; den har dock endast varit i odling en kort tid, och man kan därför ej säga något med säkerhet om, hur den skulle fördraga verkligt kalla vintrar. Blomningen infaller i augusti. Detta är en av de liljor som lätt kunna förökas med frö, och då odlingen är lätt, synes denna lilja ha framtid för sig även hos oss. Den odlas i lätt, god jord och i full sol eller, halvsugga. Lökarna sättas 10 cm. djupt.

L. giganteum, jätteliljan från Himalaya, tillhör jämte *L. cathayanum* och *L. cordatum* en grupp av liljor, som i flera avseenden synas avvikande nog för att kunna bilda ett eget släkte. Stjälkbladen äro i olikhet mot alla andra liljor hjärtformade och skaftade, och då den ej är i blomning har *L. giganteum* därför ingen likhet med andra liljor. Blommorna äro däremot mera av liljetyp, långsträckt trumpetformade, vita, invändigt med smala purpuröda strimmor på de undre kronbladen och utvändigt med en grönaktig skuggning. Det är som namnet anger en storväxt lilja, höjden kan uppgå till 3 m. och mera med en armstjock ihålig stängel, som i toppen bär en spira av ända till 20 blommor. Doften är nästan lika stark som hos *L. auratum*.

Lökarna av *L. giganteum* utveckla under de första 4 till 6 åren ej någon stängel utan endast en bladrosett och äro ej blombara förr än de nått en storlek av c:a 10 cm. i genomskärning. Då skjuter stängeln upp med blomspiran, och därvid förbrukas fullständigt näringen i löken, av vilken vid blomningstiden endast ett skal återstår. Efter frösättningen, som är mycket riklig, dör plantan — den blommar alltså bara en gång — men den förbrukade löken har dessförinnan hunnit ge upphov till ett antal sidolökar, ofta stora som valnötter. Dessa böra under senhösten tillvaratagas och kunna, om de planteras i god jord, på tre år bliva blombara.

L. giganteum skiljer sig från andra liljor även däri, att lökarna måste sättas i själva jordytan, de få ej täckas med jord. Jordmånen bör vara humusrik; en fet löv- eller torvjord gärna med en hel del gammal gödsel i botten passar utmärkt. Läget måste vara beskuggat men ändock öppet, alltså ej direkt under träd, där regndropp kan förorsaka att blomknopparna ruttna.

Huruvida *L. giganteum* kan betraktas som fullt vinterhärdig hos oss, är ännu ej tillräckligt prövat; hos förf. har den, täckt ibland med några grangrenar, ibland endast med litet löv aldrig skadats av frost under de 6 år den odlats, men vintrarna ha ej varit stränga. Denna lilja har emellertid andra fiender, som det gäller att se upp med, nämligen sniglar, vilka tyckas ha förkärlek för lökarna och gärna också angripa bladen. Där dessa skadedjur äro allmänna måste lökarna, särskilt som yngre, skyddas genom enris eller på annat sätt, och det är på sådana platser icke möjligt att odla *L. giganteum* i den miljö, som är dess egentliga, nämligen öppna gläntor i lövskog, där det fallna

förnämsta liljan av denna typ. Den är rikblommig och klart färgad som *L. Willmottiae* och har de raka, kraftiga stänglarna hos *L. Maximowiczii*, men är ännu mera starkväxt. Dessutom är den frisk och lättodlad, dock bäst i en smula skugga. Lökarna, som planteras 15 å 20 cm djupt, äro blombara redan som helt små och föröka sig snabbt. Blomningen infaller i början av augusti.

L. medecoloides bildar jämte *L. distichum* och *L. tsingtauense* en grupp av småväxta liljor, som ofta förväxlas. De äro 1/2—1 meter höga med få slyalkeblad, nedtill i kran, upptill strödda. Av dem igenkännes *L. tsingtauense* lätt på de upprätta, öppna blommorna, medan däremot *L. distichum* och *medecoloides*, som båda ha hängande, orangegula marängblommor, knappast kunna sägas vara tillräckligt skilda åt. Som *L. medecoloides* betecknas emellertid den i Japan både vildväxande och allmänt odlade liljan, som är mera lagväxt med större blommor än den i växten kraftigare men småblommiga *L. distichum* från Korea.

L. medecoloides är hos oss lättodlad i halvskugga i sandig lövjord, där lökarna sätras 10 cm djupt. Det kan ej sägas vara någon för västerländsk smak särskilt tilldragande lilja, men det är värt att lägga märke till, att den i Japan, där känslan för blommornas skönhet är så högt utvecklad men så olika mot vår, sätres framför alla de praktfulla liljor därifrån, som vi så högt beundra.

L. nobilissimum, tidigare kallad *L. Alexandrae*, kan i korthet beskrivas som en storblommig, rent vit *L. japonicum*, och därmed äro på en gång dess skönhet och dess ömtåliga konstitution angivna. Den kan dock även den

Foto: förf.

Lilium Grayi.

Allmän Svensk Trädgårdstidning

L. Maximowiczii och *Willmottiae*, är den utan jämförelse cm. djupt.

samma sätt som *L. Duchartrei*. Lökarna planteras c:a 15 eller lövjord är den lättodlad och förökar sig där fort på sin sena blomning i aug—sept. I skugga och i ren torvformen *L. Maximowiczii* Regelii, som är värdefull genom under *L. Davidii*, har fört. endast prövat den högväxta *L. Maximowiczii*. Av denna lilja, som förut beskrivits i juli.

skyddas mot vinterregn. Det är en tidig lilja, blommande möjligen dränering. Lökarna planteras 15 cm. djupt och Jordmänen bör vara en sandig, lätt lövjord med skarplast en plats, som större delen av dagen ligger i lätt skugga. *L. japonicum* bör i motsats mot *L. auratum* odlas på många gånger om varit härdfrysna utan att skadas.

Smälökarna hava efter första året odlats på fritt land utan fört. första gången blommande sju år gammal fröplantan. är det ej svårt att erhålla friska lökar. Bilden visar en hos sållan dugliga för utplantering. Genom frösädd däremot re owillkorligen förkultiveras i kruka, men även då bli de porterade lökarnas orillfrödsställande beskaffenhet; de små-*L. auratum*, men i ännu långt högre grad främst i de im-art blomma i det fria. Svårigheterna ligga här liksom hos liljorna, men dess hårdighet är obestridlig, och med om-men ren skär färg. Det är utan tvivel en av de svårödlade petform med en hos liljorna sällsynt förekommande, ljus med stora, välformade blommor av en öppen, kort trum-*L. japonicum* är allt igenom en utsökt lilja; medelhög den behöves, och i halvskugga blir den vackrast.

någon egentligen kalkalkiskande lilja; neutral, fet jord är vad bäddar blir den därför ej gammal, men den är ej heller stänglarna. *L. Henryi* avskyr sur jord, i rhododendron-som kunna stödjade visserligen kraftiga men sällan raka ler- och kalkhaltig trädgårdsjord, helst mellan lagda buskar, svarta lökarna sätras 20 å 25 cm. djupt i näringsrik en smula och lättodlad förtjänar den allmän spridning. De stora blomornas gula färg. Genom sin sena blomningstid — breda stängelbladen mörkgröna, en vacker motsättning mot 2 meter är en vanlig höjd. Stänglarna äro svarta och de lilja men är smärre och till färgen ungetar som *L. Hanssonii*. De äro många till antalet och hela liljan högväxt; ligen samma form som denna blomsteraffärer välkända ken ofta kallas den gula *L. speciosum*. Blommorna ha nämligen samma form som denna blomsteraffärer välkända

L. Henryi. Från inre Kina härstammar denna lilja, vil- 20 cm. djupt i näringsrik, gärna ler- och kalkhaltig jord. Det är en lättodlad, tidig lilja, vars lökar planteras bladen bleka nämligen fort särskilt i sol.

ling i skugga som färgen är ren; de ovanligt köttiga blom- är endast när blommorna äro nyss utslagna och vid odvanlig men i allmänhet väl smickrande benämning, ty det ligger mitt emellan citrongul och orange, guldgult är en kallat den en storväxt, gul *L. Martagon*. Den gula färgen mande beskrivna både till växtsätt och blomning, om man *L. Hanssonii*. Denna lilja från Korea är nog så utrom-sig också gärna smiglar.

lövet fått samla sig till djupa lövjordsbäddar, ty där samla

Lilium pardalinum.

Foto: förf.

odlas i det fria, om samma försiktighetsmått iakttagas, som angivits under *L. japonicum*. *L. nobilissimum* bör emellertid sättas i full sol och kan gärna få en närande tillsats till jordblandningen av kultiverad lätt trädgårdsjord. Den blommar i augusti.

L. princeps G. C. Creelman. Vid olika tillfällen hava hybrider erhållits mellan *L. regale* och *L. Sargentiae*, vilka gå under namnet *L. princeps*. Bland dem hava en del namnformer utvalts, varav den i Amerika uppdagna G. C. Creelman anses vara den förnämsta. Det är en i alla avseenden första klassens lilja med blommor av regaletyp, men nära dubbelt så stora. De ha en mera långsträckt trumpetform och äro utvändigt mörkare färgade, invändigt sidenskimrande vita med klart gult svalg. Doften är lika utsökt som hos *L. regale*. Växtsättet är kraftigare t. o. m. än *L. Sargentiae* med mycket starka stänglar och många blommor i spiran. Odlingen är helt som hos *L. regale*, men lökarna som med tiden bliva kolossala, planteras djupare; 25 cm. jord över löken är ej för mycket för fullväxta lökar.

Denna lilja har den stora fördelen framför *L. regale*, att den är långt mindre utsatt för att skadas av sena vårfröster. Då den dessutom är alltigenom frisk och lätt att föröka kan man vänta, att den snart nog skall komma att till stor del ersätta *L. regale*, som, hur många för-

träffliga egenskaper den än har, dock hos oss är allt för ömtålig mot frost sedan de nya skotten i maj kommit i växt. Blomningen infaller i augusti några veckor efter *L. regale*.

Stängeln hos *L. princeps* G. C. Creelman utvecklar ej några groddlökar ovan jord men däremot rikligt mellan jordytan och löken. Dessa böra under senhösten grävas upp och planteras ut; de tillväxa så fort, att även de minsta av dem på två år kunna bliva blombara.

L. pumilum, förut kallad *L. tenuifolium*, liknar till det yttre bland de europeiska liljorna närmast *L. pomponium*, men är till alla delar spädare med tunn stängel, grässmala blad och många små, välformade, klart korallröda blommor av martagontyp. Lökarna äro små och planteras c:a 8 cm. djupt i lätt, sandig och fuktig jord i full sol.

L. pumilum tillhör de få liljor, vars lökar av naturen synas vara kortlivade; de bruka i vart fall i kultur dö ut sedan de blommat ett par gånger. Det är emellertid en av de lättaste liljorna att föröka med frö, varför lökarnas kortvarighet har föga att betyda.

En gulblommande, mera starkväxande form är *L. pumilum* Golden Gleam, måhända en hybrid med *L. Martagon album*.

L. regale, kungsliljan från inre Kina, har på kort tid gjort ett segertåg genom världen som ingen annan lilja förut. Den upptäcktes 1903 av den amerikanske liljeforskaren E. H. Wilson i västligaste Kina bort emot gränsen till Tibet, där den växer i högt belägna, torra dalgångar, där »köllden om vintern är intensiv, och sommarens hetta fruktansvärd». Dessa extrema klimatiska motsatser äro utan tvivel orsaken till, att *L. regale* fått en så mycket starkare konstitution än dess närmaste släktingar bland de trumpetblommande liljorna. Den odlas numera överallt där liljor kunna trivas, och lökarna säljas även hos oss lika billigt som våra sedan gammalt vanliga liljor.

Någon beskrivning kan knappast behövas, så väl känd som den nu är; karakteristiska kännetecken äro vad växtsättet beträffar de tunna, grågröna men ändock mycket starka och spänstiga stänglarna samt de smala, ofta tillbakaullade stjälkbladen. Blommorna äro mer öppna än de flesta andra trumpetliljor, och de inre kronbladen hava i förhållande till de yttre en påfallande stor bredd. Invändigt äro blommorna glänsande vita med gult svalg, utvändigt skuggade med rödbrunt, som genomlyser det vita med ett skimmer av pärlemor. Doften är intensiv men även då den är som starkast, sällsynt behaglig.

L. regale blommar under högsommaren strax efter madonnaliljan. Odlingen är lätt, men det är dock ej en lilja som kan behandlas hur som helst. Full sol är ett huvudvillkor för dess trevnad; jordmänen får ej vara sur löv- eller torvjord; bäst är en varken lätt eller tung, måttligt näringsrik, alltså helt och hållet ordinär trädgårdsjord. I lätt och mager jord blir *L. regale* småväxt och fåblommig, i väl gödslad fet jord kan den bli mycket kraftig och mångblommig, men man måste komma ihåg, att denna lilja till sin natur endast är av medelstark växt, varför det är olämpligt att av den söka forcera fram rekordresultat. Den som ej nöjer sig med vad *L. regale* ger i ordinär jord bör i stället odla *L. princeps* G. C. Creelman. Så allmänt som *L. regale* nu förökas med frö, kan man

men blommorna äro betydligt större med en jämn skär
L. Wardii har i flera avseenden likhet med *L. Duchartrei*,
 halv- eller helskugga.

en *L. concolor* med mindre öppna blommor, vilka mycket
 länge hålla sig friska. Odla i ren löv- eller torvjord i
 nämd under *L. medeoloides*. Den har närmast prägel av
L. tsingtaenense. Denna sällsynna lilla lilja är förut om-

har gulare blommor.
 blommande högväxt form är *L. tigrinum Fortunei*, som
 num splendens, vilken blommor i augusti; en september-

Den form som nu så gott som ensamt odlas är *L. tigri-*
 heller i dess smak.
 och genom sur jord tynar den bort, och kalkrik jord är ej
 emellertid se tigerliljan i högsta utveckling bör man sätta
 lika lätt som för de vanligaste perenna växterna. Vill man
 rikligt utveckla, är förökningen snabb, och odlingen är
 fullaste höstblommor. Genom groddlökar, som stängeln
 känd och värderad som en av trädgårdsträternas prakt-

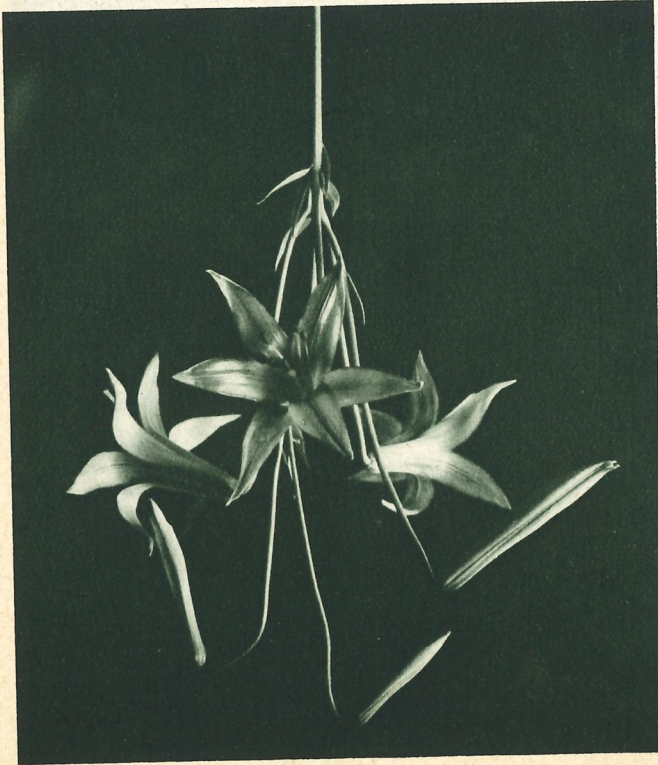
L. tigrinum. Även i trädgårdar, där inga andra liljor
 odlas, finner man ofta tigerliljan i mängd, den är överallt
 ket lövjord. Lökarerna planteras 12 å 15 cm. djupt.

halvskugga i en lätt sand- eller ljunghjord, tillsatt med myc-
 är en nog så odlingsvärd, sund lilja, som helst placeras i
L. sutchuenense är förut beskriven under *L. Davidii*. Det
 ej heller är art förakta.

längre än någon annan lilja föf. prövat, en förtjänst som
 utomhus bäst av alla. Dess blommor hålla sig som avskurna
 dessutom särdeles friskt och kräftigt växande; den är f. n.
 L. speciosum punctatum, som är fullt ut lika tidig och

Lilium Parryi.

Foto: förf.

Allmän Svensk Trädgårdstidning

importeras emellertid numera bl. a. också en form kallad
 manhet art föredraga vid odling i det fria. Från Japan
 art blomma några veckor tidigare; de äro därför i all-

De holländska formerna av denna lilja äro visserligen ej
 ert kräftigt rotsystem; planteringsdjupet är 20 å 25 cm.

gårdsjord. Jordhånen bör vara djup då *L. speciosum* har
 ringsfull och trivs väl även i vanlig lätt, kalkfri träd-

kan i allt odlas som *L. auratum* men är långt mindre för-
 blommor då i september—oktober efter *L. auratum*. Den
 somrar och i varma lägen när den dock full utveckling och

med, innan blomknopparna hunnit slå ut. Efter ordinarie
 infölle så sent, art den efter kalla somrar ibland fryser
 tare åtminstone i södra Sverige, om blomningstiden ej

odlas i det fria, och man skulle utan tvivel finna den of-
 kan emellertid i motsats till *L. longiflorum* mycket väl
 på hösten söker man den där sällan förävas. Denna lilja

vanligaste lilja, så kommer *L. speciosum* som god andre;
L. speciosum. Om *L. longiflorum* är blomsterfärdernas
 av god lövjord och näringsrik trädgårdsjord i skyddat läge.

föröka. Lökarerna planteras ca 20 cm. djupt i en blandning
 med groddlökar i bladvecken, varigenom den är lätt att
 med mera slurna blommor av ännu förmånare form samt

veckling. Den beskrives bäst som en storsväxt *L. regale*
 särskilt varma platser och även där sällan när full ut-
 vegetationsstiden, art den hos oss endast kan odlas på

vinterhårdig, men har så stora fordringar på värme under
L. Sargentiae är visserligen vad lökarna beträffar fullt
 fortare till gott resultat.

man kommer med importerade lökar, som ej äro dyra,
 många andra. Fröplantorna växa emellertid långsamt, och
 gå *L. rubellum* förbi; den ger bättre lön för mödan än

sin förmåga på en mindre lätrodad men utsökt lilja bör ej
 mycket sent, ofta ej förrän i november. Den som vill pröva
 Ehuru en av de tidigast blommande liljorna mögnar fröet

Planteringsdjupet ca 12 cm.
 lövjord och sandig mylla; den fordrar god dränering.
L. rubellum föredrar halvskugga samt en blandning av

sättras på sin plats.
 och planterna dem i kruka, kunna de på vären mycket väl
 gen till stor del i dåligt skick, men väljer man ut de bästa

terade lökarna, som erhållas på senvintern, äro visserli-
 Odlingen är ej så svår som hos *L. japonicum*. De impor-
 blommande före midsommars.

blommande före midsommars, den tidigaste av ädeliljorna,
 doft och av synnerlig grace, den tidigaste av ädeliljorna,
 ponticum. Det är en småväxt eller medelstor lilja med fin

denna något mindre men starkare färgade än hos *L. ja-*
 liknar, de få liljorna med skära blommor; de äro hos
L. rubellum tillhör jämte *L. japonicum*, som den något

anses numera för lökar av vanlig storlek vara det rikliga.
 lökarna dogo snart ut. Ett planteringsdjup av 10 å 12 cm.
 med sidolökar på stängeln under jordytan, men de gamla

rades, 20 å 25 cm. djupt. Det orsakade en stark förökning
 lum, sate till en början lökarna så som då rekommende-

som odlar denna lilja alltsedan den kallades *L. myriophyl-*
 Rörande planteringsdjupet har mycket skrivits. Förf.
 ligheten för sena värfroster, är förut omnämnd.

Den enda väsentliga olägenheten hos denna lilja, ömtä-
 nog skola uppstå.

emellertid förvänta, att mera starkväxande former snart

färg och rikt punkterade. Det är en av de fint doftande liljorna. Odlingen är i allt som hos *L. Duchartrei* Farreri, men det kan vara skäl att ge jorden en något mera närande beskaffenhet genom inblandning av en smula lätt kulturjord; Farreri växer utmärkt därförutan. *L. Wardii* blommar sent, sällan förrän sist i augusti och tillhör utan tvivel eliten av de ostasiatiska liljorna. I odling är den emellertid så ny, att man ännu ej säkert känner dess fordringar, fullt vinterhärdig är den i varje fall. Lökarna hava en hos liljorna ovanlig tobaksbrun färg och föröka sig på samma sätt som hos *L. Duchartrei* men ej lika fort.

L. Willmottiae. Under *L. Davidii* har denna lilja redan omnämnts. Den har i stängelns vekhet en olägenhet, som gör att uppbindning är nödvändig; eljest är det en vacker och förnöjsam, rikblommande lilja. Lökarna synas emellertid ej vara vidare långlivade, men förökningen genom sidolökar är snabb. *L. Willmottiae* kan i olikhet mot dess närmaste fränder mycket väl odlas i full sol och i vanligt lätt trädgårdsjord. Lökarna planteras 15 à 20 cm. djupt.

Amerikanska liljor.

På den nordamerikanska kontinenten växa än i dag vilda liljor i många olika trakter. De flesta arterna finnas i Californien, som näst Japan är rikare på liljor än något annat land, men även i norra U. S. A. och Canada samt söderut i Carolina och Florida finnas liljor, alltså inom vitt skilda områden och med helt olika klimat. Även de amerikanska liljorna hava därför i odling mycket skiftande anspråk, men det överbärande antalet av dem tillhör en klass, som i England kallas »swamp-lilies», alltså liljor, som trivas i en fuktig, humusrik torvjord eller däremot svarande lövjord. Kalkålskande liljor saknas bland de amerikanska, även om en del fördraga kalkhaltig jord. Även de liljor, som växa på mycket fuktiga platser, där jorden på djupet kan vara genomdränkt av vatten, fordra ändock dränerad jord kring lökarna; ej heller kunna de fördraga stillastående fuktighet. Bästa platsen för de starkt fuktighetsålskande arterna är därför stränderna av rinnande vatten, där skarp dränering i de övre jordlagren och riklig fuktighet på djupet samtidigt åstadkommas, och där stagnerande väta är utesluten.

Nästan alla de amerikanska liljorna äro hos oss fullt vinterhärdiga; några, som härstamma från södra Californien, äro dock i detta avseende ännu ej tillräckligt prövade. Stamrötter förekomma, med ett par undantag, blott obetydligt hos de amerikanska liljorna; de böra ändock liksom de ostasiatiska gärna odlas i jord, som genom låga buskar eller perenna växter är beskuggad, ty de vantrivas, om jorden lätt torkar ut på ytan.

Bland de amerikanska liljorna hava tills på allra sista tiden även i deras hemland endast några få varit allmänt odlade, av dem främst *L. canadense*, *superbum* och *pardalinum*. Numera kunna dock alla kända arter erhållas i handeln, och intresset för dem ökas för varje år. Deras skönhet är icke lika lättillgänglig, som exempelvis de kinesiska ädelliljornas, och uppskattas ej av alla; dessa liljor äro i alldeles särskild grad, vad man skulle vilja kalla vildmarksskönheter, och denna prägel, med allt vad däri ligger av naturfrisk oberördhet, behålla de också i kultur. De äro därför liljeentusiastens speciella skyddslingar, vars

önskningar han efter bästa förmåga söker att lära känna och tillmötesgå. Bland annat visar det sig då snart nog, att det om dem mer än andra gäller, att de först i en för dem avpassad miljö komma fullt till sin rätt. I naturparken och klippträdgården är därför deras plats snarare än i den egentliga trädgården.

L. Bolanderi är en sällsynt lilja från inre Californien, småväxt och av ovanlig typ. Stängeln är 1/2 à 3/4 m. hög med några få hängande, vinröda kraftigt purpurfläckade blommor av en klockform, som starkt erinrar om vissa *Fritillaria*arter. Den kräver en sandig löv- eller torvjord, halvskugga och fuktighet samt god dränering.

L. canadense är en av de oftast odlade och mest lätt-skötta bland de amerikanska liljorna. De hängande blommorna hava en långsträckt men öppen, graciös klockform och bäras i rika spiror. Färgen varierar från guldgult till orangerött med brun punktering invändigt. Stänglarna, som nå en höjd av 1 à 1/2 meter, hava kransvis ställda blad. Planterad i halvskugga i god, fuktig sandmylla blandad med löv- eller torvjord växer denna lilja villigt och blommar rikt år efter år; den kan i olikhet med en del andra amerikanska liljor länge stå på samma plats, då förökningen genom sidolökar endast är måttligt stark. I torr jord och allt för soligt läge blir den småväxt, men kan också där fortleva länge nog, om den vattnas under perioder av torka.

L. columbianum kan till sin allmänna prägel sägas stå mitt emellan *L. superbum* och *L. Humboldtii*; det är dock en mindre parant lilja än någon av dem. Stängelhöjden är upp till 1 1/2 meter med ett dussin orangegula, rödpunkterade blommor av samma typ som hos *L. superbum* och med en svag vällukt. Den är lättodlad i halvskugga i jord av samma slag som passar *L. canadense*. Lökarna planteras 10 à 12 cm. djupt. En kraftig och storblommig form är var. *Ingramii*.

L. Grayi liknar till växetsättet närmast en måttligt kraftig *L. superbum*. Blommorna däremot äro av samma typ som hos *L. canadense* men smärre och mera slutna, av en djup och fyllig, mörkröd färg; de äro hängande och få till antalet. Det är ej någon mera lättodlad lilja, men kan dock acklimatiseras, om den odlas på sådant sätt, som närmare beskrives under *L. Parryi*.

L. Humboldtii är utan tvivel en av de praktfullaste bland de Californiska liljorna. Den har liksom flertalet av dem martagontyp, alltså med kransvisa stjälkblad och tillbakarullade blomblad, men de i rika spiror burna blommorna äro stora, närmare 10 cm. i diameter, och stängelhöjden kan uppgå till 2 meter och mera. Av denna lilja odlas så gott som uteslutande formen *L. Humboldtii magnificum*, vilken till *L. Humboldtii* intar samma ställning som *L. auratum platyphyllum* till *L. auratum*. Blommorna äro på guldgul grund inåt täckta med djupt mahogny- eller purpurbrunt i stora fläckar snarare än punkter, vilken färg mot spetsarna täcker hela blombladen; utvändigt äro de mera mattgula, och kontrasten mellan blommornas interiör och exteriör är mycket verkningsfull.

Denna lilja kräver ej särskilt fuktig jordmån; den odlas i full sol i en blandning av 1 del god mylla, 2 delar lövjord och 1 del sand eller grus, där de stora lökarna sättas

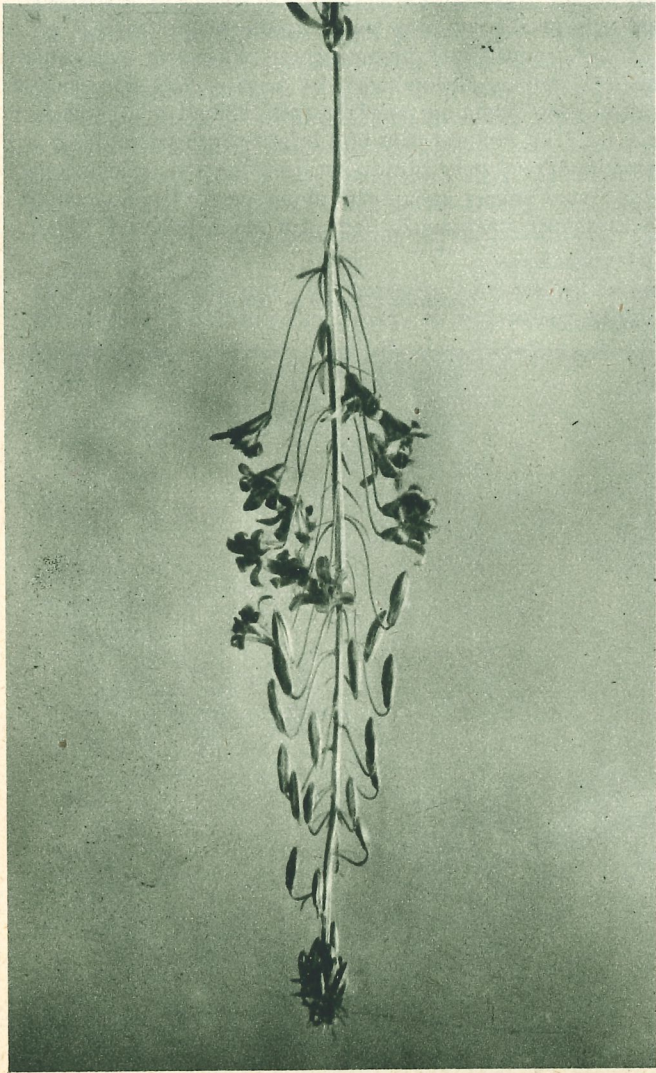

Foto: förf.

Lilium parvum.

brunpunkterade. Den odlas som *L. pardalinum* men tillhör ej de förnämsta liljorna av denna korsning. *L. pardalinum*, panterliljan, får nog i stort sett betraktas som den för allmän odling mest lämpade av de Californiska liljorna. Det är en iögonfallande grann lilja med stora, ledigt formade blommor av martagontyp, invändigt guldgula med röda punkter och fläckar, mot spetsarna helt röda. Högden varierar från 1 till 2 meter beroende på växtplats och kultur. Stjälkbladen äro liksom hos så många av de amerikanska liljorna till större delen kranställda. Denna lilja blommar i regel först andra året efter plantering; därefter förökar den sig starkt genom att lökarna förgrena sig i jorden, så att de efter 4 å 5 år bilda en tät matta. Den måste då omplanteras, ifall blomningen skall vidmakthållas. I fråga om jordmån är *L. pardalinum* ej kinkig; bäst är dock en något fuktig löv- eller torvjord, där lökarna planteras 12 cm. djupt. Av denna lilja finnes ett flertal varieteter. Förf. har av dem endast provat *L. pardalinum* Johnsonii, som är något

20 cm. djupt. Blomningen infaller ungefär samtidigt med *L. canadense* i juli. *L. Kelloggii* kan i korthet beskrivas som en storväxt och förfinad *L. Martagon* med utsökt doft. Den odlas i jordmån av samma slag som *L. Humboldtii* men mera fuktig och i halvsugga. Förf. har odlat den även i så gott som ren torvjord, där den är efter år tilltar i storlek och blomrikedom. Det är en av de avgjort kallskryende liljorna, blommande tidigt i juli. Lökarna planteras 12 å 15 cm. djupt. *L. martium*. Vi äro här framme vid en av de verkligt utsökta bland de amerikanska liljorna; tyvärr också en av de allra mest svårödlade. Det är en medelstor lilja med blommor av samma Lapagerialiknande typ som *L. Grayi* alltså hängande med en halvöppen klockform, utvändigt guldorange, invändigt med en djupare men på samma gång mera levande, blodröd färg än hos någon annan lilja och stänkta med purpurvarata droppar. Blombladen ha den obestriktbara konsistens av mjukhet och fyllighet, som kännetecknar de sumpiga regnskogarnas orchidéer och äro invändigt fuktiga som av nyfallen dag. Denna underbara friskhet beror utan tveak på den säregna växtplats *L. martium* valt: strängerna av instängda vartensamlingar invid havskusten i norra Californien, där under en stor del av sommaren dimmor från havet ständigt svepa in. Även i odling fordrar *L. martium* både fuktig luft och fuktig, starkt sandhaltig jordmån, och ingen bör försöka den, som ej har tillfälle att på ett eller annat sätt ordna bevattning underifrån. Lökarna planteras 12 cm. djupt och skyddas på vintern mot frost, då vinterhårdigheten hos oss ännu ej kan anses bevisad. *L. Michauxii*, oftare kallad *L. carolinianum*, liknar en mindre storväxt *L. superbium* med doftande blommor av mera grace. Det är emellertid en hos oss närt och jämnt härdig lilja, och endast den, som vill se alla här odlingsmöjliga liljor i blom, har anledning att pröva den. Odlas på fuktig plats i kalkfri, porös och sandig jord i full sol, där lökarna sättas c:a 12 cm. djupt. *L. nevadense* (Syn. *parviflorum*). Av denna lilja, vars huvudform har orangegula, rödtecknade blommor liknande en småväxt *L. pardalinum*, har förf. endast odlat den gula formen, var. *fresenense*. Denna är en alshög lilja med små, blekt men rent gula, purpurstänkta martagonblommor med en betagande doft och av en konsistens, som kommer *L. martium* nära. Det är om någon en lilja för finsmakare, lätt förbisedd av de som främst söka efter praktfulla vildmarksbehag. Blomningen infaller tidigt i juli och räcker ovanligt länge. Odlas i lätt skugga i sandig, våldånerad löv- eller torvjord, där lökarna sättas c:a 10 cm. djupt. *L. occidentale*. Denna i vilt tillstånd sällsynaste av de amerikanska liljorna står vad växtplats och egenskaper beträffar *L. martium* nära men är mera lättödlad. Det är dock en långt mindre charmfull lilja, vars vartåbla blommor ofta äro den vanliga *L. pardalinum* underlägsna i skönhet, och som därför endast undantagsvis kan anses förtjänt av odling, vilken i så fall bör ske i likhet med *L. Humboldtii*, har orangegula blommor, som äro mycket rätt

Foto: förf.

Lilium Washingtonianum.

Foto: förf.

Lilium Washingtonianum album.

mindre starkväxande, men har synnerligen rikt färgade blommor och *L. pardalinum giganteum*. Denna senare lilja, vilken anses vara en naturlig hybrid med *L. Humboldtii*, är en utomordentligt stålig lilja med stänglar av 2 1/2 meters höjd och många, rikt färgade blommor, som mera i storlek och färgmättnad än i teckningen avvika från huvudformen och synes lika lättodlad som denna.

L. Parryi. Bland de få liljor, som hava rent klargula blommor utan någon dragning åt orange, är *L. Parryi* den förnämsta. Blomfärgen kan närmast jämföras med smörblommornas, men den får, därigenom att blombladen hava en konsistens erinrande om *L. maritimum*, en mildare och friskare verkan än det mera gällt och torrt gula hos våra ängars smörblommor. Blommorna hos *L. Parryi* äro många och stora, kronbladen tillbakarullade och jämförelsevis smala samt alla sex av ungefär samma bredd. Doften är utsoekt, med den uppfriskande, milda vällukt, som även utmärker några få andra amerikanska liljor, helt olik de asiatiska praktliljornas mättade intensitet. Vid god utveckling blir stängelhöjden hos oss c:a 1 1/2 meter.

Vore *L. Parryi* lättare att odla, skulle den snart bliva spridd i sådana trädgårdar, där blommor av särskilt utsoekt slag äro eftersökta. Den är emellertid alls inte lätt att tillfredsställa. Jordmånen bör vara kalkfri, extra porös, och bestå av lätt, grusblandad löv-, torv- och skogsjord tillsatt med en smula mera närande kulturjord. Den bör vara fuktig även upptill och helst bevattnad underifrån men ändock väl dränerad. Läget i sol eller halvskugga. Lökar planteras 15 à 20 cm. djupt.

Det är vid plantering av denna liksom så många andra amerikanska liljor av synnerlig vikt, att starten sker med

friska lökar, varför alltid de dyraste böra föredragas. Blir *L. Parryi* väl akklimatiserad förökar den sig nog så villigt, och när de på så sätt erhåller lökarna omplanteras, är ej så mycken omtanke erforderlig, som vid importerade lökar. *L. Parryi* sätter lätt frö, vilket kan säas på hösten i det fria på en skuggig och fuktig bädd.

Av denna lilja finnes en form med bredare stjäklblad, var. *Kessleri*, vilken anses en smula mera robust.

L. parvum är en nog så högväxt lilja, som har mycket små, klockformiga blommor, vilka emellertid äro desto flera till antalet. De särskilda blommorna äro var för sig fina i formen och hela liljan gör en ganska ovanlig verkan; den kan dock ej räknas till de mera odlingsvärda, då den har rätt stora anspråk. Vill man se den som bäst bör den odlas i likhet med *L. Parryi*.

L. philada är en ny trädgårdshybrid mellan *L. philadelphicum andinum* och *L. davuricum*, vilken emellertid har föga av den förra liljans grace. Den har närmast prägel av en vanlig *davuricum*varietet och odlas som dessa. Få liljor sprida sig starkare, av en lök har man innan man vet ordet av hundra, och till förvildning kan denna lilja därför måhända vara lämplig. Den är en av de allra tidigast blommande liljorna.

L. philadelphicum. Denna Nordamerikas allmännaste lilja tillhör samma typ som vår vanliga *L. bulbiferum*, men är i allt långt mera förfinad; det är i själva verket en av de mest tilltalande av de småväxta liljorna. De öppet skålförmiga, elegant formade, uppåtriktade blommorna hava en sällsynt rik färgverkan; på guldgul grund stänkta med stora mörkröda fläckar och mot spetsarna av blombladen klart blodröda. Det är en spenslig lilja, sällan mer än 1/2

meter hög, men blommorna äro stora, till antalet 1—3, sällan 4—5.

De små grönliga lökarna sätras 10 å 12 cm. djupt i en sandig, kalkfri mylla blandad med löv- och skogsjord å sol eller halvskugga gärna på en nog så torr, i vart fall väl-dränerad plats. Denna lilja blommar gärna villigt första året efter planteringen men blir sällan långlivad, vare sig nu detta liksom hos *L. tenuifolium* beror på dess natur eller på att dess krav vid odling ännu ej äro tillräckligt kända.

En särskilt briljant form är var. *andinum*, som anses lättare att odla och även kan fördraga en smula kalk i jorden.
L. phildauricum är en hybrid av samma ursprung som *L. philada*, högre i växten och något senare blommande än denna, som den nära liknar.
L. Rozeii är en med *L. pardalium* nära besläktad lilja, ej fullt så högväxt och bäst skild genom de smalare stjälk-bladen. Det är den mest fuktighetssälskande av alla liljor och odlas därför bäst vid brädden av rinnande vatten. På en sådan plats i kalkfri jord och i full sol är den lättodlad och bildar på några få år täta ruggar, praktfulla i blomningstiden.

L. Shukans är en av de många s. k. »Bellingsham hybrid», vilka nyttigen erhållits genom korsningar av *L. pardalium*, Humboldtii och Parryi och är måhända bland dem den bästa trädgårdsliljan. Den har många och mycket stora blommor av en ovanlig, blekt ockragul färg med vacker bunnod punktering. I växtsättet är den nästan lika kraft-

tig som *L. pardalium* giganteum och odlas som denna. Det är en av de sundaste liljorna; förökas fort men kan ändå länge stå orubbad på samma plats och är över huvud taget en lilja, som ingen bör underlätta att prova, som i sin trädgård har jordmän lampad för amerikanska liljor. De mycket stora lökarna planteras 20 å 25 cm. djupt. *L. Scottiae* tillhör ej de liljor fört. odlar, men omnämnas här som representant för en ny ras hybrid trädgårdsliljor, av vilken många nya former äro ett förvänta. Den är en hybrid mellan *L. Willmotiae* och *L. elegans mahogany*, alltså mellan en högväxt, orangeröd lilja av martagontyp med hängande blommor och en av de många upprättblommande, lågväxta elegansformerna med öppet skåfformiga blommor. Genom korsningar av detta slag, erhållas robusta liljor av växlande typer, med hängande, upprättkrigade eller som i *L. Scottiae* utåtvända blommor, och i dem tonde den gamla världens båda hybrida kulturliljor *L. elegans* och *L. umbellatum* snart nog få svära konkurrenter.

L. superbum. Från *L. pardalium*, som denna lilja i mycket liknar, skiljes *L. superbum* säkrast genom att blommorna i svalget hava en stjärnformig grön teckning, vilken hos den Calliforniska liljan saknas eller är föga framträdande. I övrigt hava blommorna mindre rört, själva blomspiran har en helt annan uppbyggnad med mera horisontella blom-

art se men svåra att exakt beskriva.

L. superbum är i god utveckling en symmetrigen ställd lilja med stänglar av ända till 3 meters höjd och blomspiror med ett trettioå stora blommor. Odlad i jord, som passar den, är den allt igenom sund och sprider sig starkt. Fört. har odlat den i olika jordmän; bäst har den visat sig i en ren, helt formultnad torvjord, där den varje vår skjuter upp tumstjocka, starka stänglar av rektorhöjd, vilka ärligen bli allt flera. Lökarna sätras 15 å 20 cm. djupt i sol eller halvskugga. Blomningen infaller i augusti strax efter *L. pardalium*.

L. Washingtonianum. Denna den sista av de här beskrivna amerikanska liljorna intar i flera avseenden första platsen bland dem alla. Den har en ljuvligare doft r. o. m. än *L. Parryi* och en färgställning, som bland liljorna är unik. Blommorna äro av samma typ som hos *L. Parryi*, alltså med mindre starkt tillbakarullade, smala kronblad. Färgen är vid öppnandet rent vit, stänkt med sparsamma purpurfläckar, och i detta stadium äger denna amerikanska nas »vita lilja» en betagande friskhet, som gör, att man varje år längtar efter att på nytt se den slå ut. Den vita färgen får dock redan efter någon dag i svalget en svagt purpurfärgad skiftning, vilken småningom blir allt starkare och sprider sig över hela blomman, förtagande åtminstone i odling, mycket av de nyutslagna blommornas skönhet. Denna lilja är emellertid i hög grad variabel, och former finnas, som bibehålla den vita färgen hela blomningstiden ut.

L. Washingtonianum är en starkväxande lilja, i odling dock sällan över i meter hög och med ett tjugotal blommor i spiran. Dess växtplatser äro öppna skogsbrunn med låg underväxt; den tillhör alltså ej de starkt fuktighetskrävande liljorna, men fordrar ändock en viss grad av fuktighet i jorden och gärna också en fuktig atmosfär. Hos oss bör den därför odlas i halvskugga i en sandig blandning av lika delar lättr, kalkfri trädgårdsmylla och lövjord. Lökarna, som planteras 25 å 30 cm. djupt, hava en säregen långsträckt, kamliknande form, vilken karakteriserar dock i od-

ling ofta försvinner. Den i handeln tillgängliga varieteten *L. Washingtonianum* album är en albinoform, som visserligen bibehåller sin vita färg, men som i övrigt ej kan sägas tillhöra de bästa formerna. Det är art hoppas, att amerikanska, som nu mera äro tilljodlare av hög rang, skola veta att tillvarata de alla bästa, renfärgade typerna av denna deras förnämsta inhemska lilja och föra dem i handeln under distinkta namn. Det alltför begränsade antalet av vita trädgårdsliljor skulle därigenom få ett både välkommet och välbehövt tillskott i vilken lilja äro i värdig rival om första platsen i liljevännernas hjärtan.

Göteborg i maj 1937.

Sigfrid Ericson.